

تولید محتوا برای

چند نکته

۱. یکی از عناصر مهم در هر برنامه‌ی آموزشی، محتوای آن است. در دوره‌ی پیش دبستانی، تولید محتوا با هدف بهره‌گیری از ظرفیت‌های بومی و محلی، به کارشناسان و متخصصان زبده‌ی استان‌ها واگذار شده است، به نحوی که هر استان براساس راهنمای برنامه (مصوب شورای عالی آموزش و پرورش) و در چارچوب دستورالعمل‌های مربوط، به تولید محتوا دست می‌زند. آنچه در این نوشتار از نظر تان می‌گذرد مراحل چگونگی تولید محتوای «برنامه انس با قرآن کریم» در دوره‌ی پیش دبستانی است.
۲. قبل از ورود به موضوع در تبیین مراحل تولید محتوای انس با قرآن کریم ضروری است تأملی در مفهوم و مقصود «انس با قرآن کریم در دوره‌ی پیش دبستانی» صورت پذیرد. از آن‌جا که تداوم و تحکیم ارتباط کودک با محیط پیرامونش بر «عشق و علاقه‌ی او» استوار است، ضرورت دارد آن چه به کودک عرضه می‌شود، مطابق میل و رغبت وی باشد تا به پذیرش و انس بینجامد.
- در فرایند یاددهی-یادگیری قرآن کریم نیز باید به این مهم توجه شود. بر این اساس برنامه آموزش قرآن کریم در دوره‌ی پیش دبستانی به دنبال تحقق رویکرد و هدف اصلی آن، یعنی «انس با قرآن کریم» است.
۳. از ضروری‌ترین ویژگی‌های مربیان و کارشناسان پیش دبستانی، «توانایی تولید محتوا» است. به منظور تحقق این موضوع، لازم است چگونگی تولید محتوای انس با قرآن کریم تبیین و تشریح شود.
۴. برای انس کودکان با قرآن کریم صرفاً طرح موضوعات اخلاقی که به طور عام مربوط به حوزه‌ی تربیت دینی هستند، کافی نیست. زیرا کودک باید بداند قصه‌ای که می‌شنود و پیامی که می‌آموزد، از قرآن کریم یا درباره آن است. چون ضروری است هر مسلمانی از کودکی به دور از هرگونه افراط و تفریط، با قرآن کریم ارتباط و آشنایی داشته باشد تا ان شاء الله منجر به انس او با قرآن شود.

مراحل تولید محتوا

مرحله‌ی اول: تهیه‌ی فهرست اولیه‌ی موضوعات

نخستین مرحله برای تولید محتوای انس کودکان با قرآن کریم، تهیه‌ی فهرستی از موضوعات قرآنی است. این فهرست بر اساس رویکرد برنامه‌ی انس با قرآن باید موضوعاتی را در برگیرد تا زمینه‌ی «آشنایی»، «علاقه» و «ارتباط» کودک را با قرآن کریم فراهم آورد و موجب علاقه‌ی نوآموز به قرآن و یادگیری آن شود.

مبنای انتخاب این موضوعات چنین است:

الف) از متن قرآن: مانند سلام کردن، نیکی کردن به والدین، شکر نعمت‌های خدا، اسراف، کمک کردن به دیگران و ...

ب) درباره‌ی قرآن: منظور سخنان ائمه (ع) و بزرگان دین است در مواردی مانند احترام به قرآن، ادب و اهمیت گوش دادن به تلاوت قرآن، این که قرآن قصه‌های شنیدنی و زیبا دارد، و ...

مرحله‌ی دوم: اولویت‌بندی موضوعات

- پس از تهیه‌ی فهرست موضوعات، آن‌ها را با توجه به موارد زیر اولویت‌بندی می‌کنیم:
- اصول حاکم بر برنامه‌ی انس با قرآن در دوره‌ی پیش دبستانی؛
 - نیازها، توانایی‌ها و علاقه‌های کودک ۶-۵ سال؛
 - نظرات مربیان و کارشناسان کمیته‌ی تولید محتوا.

«انس با قرآن»

مسعود تهرانی فرجاد

مرحله سوم: چارچوب انتظارات

به منظور رعایت این چارچوب، مجموعه‌ی فعالیت‌های انس با قرآن کریم باید به گونه‌ای طراحی شود که موارد زیر در آن لحاظ شوند. در واقع انتظار برنامه‌ی انس با قرآن این است که حتماً به موارد زیر توجه شود:

- شنیدن صوت قرآن (بخش صوت سوره‌های کوتاه قرآن و آواهای قرآنی).
 - شرکت در جمع‌خوانی سوره‌ها و الگوبرداری از آن‌ها.
 - حفظ برخی سوره‌های کوتاه، ساده و روان از نظر تلفظ مانند: ناس، توحید، کوثر، عصر، نصر، حمد.
 - آشنایی با برخی از آموزه‌های اخلاقی و رفتاری از قرآن کریم یا درباره‌ی قرآن کریم، مانند آغاز کارها با نام خدا، شکر خدا، نیکی به والدین، خوب صحبت کردن، بهداشت و پاکیزگی، همکاری، دوستی و ...
 - آشنایی با برخی از صفات خدا از طریق آموزه‌های قرآنی مانند مهربانی، بخشندگی، توانایی، و آشنایی با نعمت‌های عینی، ملموس و قابل فهم (آب باران، میوه‌ها، حیوانات و ...).
 - آشنایی با آموزه‌های قرآنی از طریق حفظ اشعار و سروده‌های قرآنی.
 - بیان احادیث از معصومین (ع) و سخنان بزرگان درباره‌ی قرآن کریم، درباره‌ی علاقه به قرآن، احترام به قرآن، آداب ارتباط با قرآن و ... به‌طور کلی، عبارات باید کوتاه (حدود ۵ کلمه)، از نظر تلفظ ساده و برای کودک قابل فهم باشند.
 - آشنایی با داستان‌هایی از قرآن، مانند حضرت نوح (ع)، اصحاب فیل، حضرت سلیمان و مهربانی او با حیوانات، زندگی مورچگان، زنبور عسل و ...
 - آشنایی با داستان‌هایی درباره‌ی قرآن کریم با موضوعات احترام به قرآن، اهمیت انس با قرآن، آداب و مقدمات ارتباط با قرآن.
 - خواندن از طریق کلی خوانی (شکل خوانی) عبارات، آیات و سوره‌های کوتاه، ساده و منتخب (برحسب ضرورت).
- البته لازم نیست تمام این موارد در یک فعالیت گنجانده شود. بلکه انتظار می‌رود در مجموعه‌ای از تولیدات مربوط به انس با قرآن کریم مورد ملاحظه قرار گیرند.

مرحله چهارم: طراحی و تولید فعالیت‌های یاددهی - یادگیری

در این مرحله هرگونه تولید محتوا باید براساس چارچوب انتظارات مرحله‌ی سوم و در قالب فعالیت‌های یاددهی - یادگیری دوره‌ی پیش دبستانی انجام پذیرد؛ فعالیت‌هایی مانند قصه‌خوانی، شعرخوانی، بازی، گردش علمی، نقاشی، بحث و گفت‌وگو، ساختن کاردستی و مشاهده. بدیهی است این فعالیت‌ها باید مطابق با معیارهای مربوط به هر فعالیت (مندرج در راهنمای برنامه‌ی درسی دوره‌ی پیش دبستانی) طراحی و تولید شود. در غیر این صورت فعالیت قابل ارائه و اجرا نخواهد بود.

مرحله پنجم: بررسی و بازبینی فعالیت تولید شده

لازم است فعالیت تولید شده قبل از اجرا مورد بررسی و بازبینی قرار گیرد تا معایب احتمالی برطرف و محاسن آن تقویت شود. این بررسی‌ها براساس موارد زیر انجام می‌شوند:

- از منظر اصول حاکم بر برنامه‌ی انس با قرآن کریم؛
- از منظر چارچوب انتظارات (مندرج در مرحله‌ی سوم)؛
- از منظر برنامه‌ریزی و اجرا (در قالب فعالیت‌های یاددهی - یادگیری)؛
- دریافت نظرات اصلاحی و تأیید کارشناسان گروه پیش دبستانی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های درسی.

